

NATURENS RIGE

Tilsyn og retningslinjer for legepladser i den kommunale dagpleje og i private pasningsordninger

Dagtilbud og Undervisning
Revideret marts 2024

Indhold

1. Indledning.....	2
2. Lovgrundlag.....	3
3. Private legepladser og standarder for tilsyn med legepladssikkerhed.....	3
4. Udmøntning af tilsyn på legepladser	3
4.1 Den årlige hovedinspektion og opfølgning på tilsyn:	3
4.2 Den rutinemæssige daglige kontrol:.....	3
4.3 Et kvartalsvis detaljeret gennemsyn:	4
5. Legepladsen	4
6. Retningslinjer for planter, buske og træer	4
7. Retningslinjer for legeredskaber	4
8. Retningslinjer for gynger.....	5
9. Retningslinjer for gynger i træer	6
10. Trækonstruktioner og træmaterialer.....	6
11. El-master og jernbanesveller	7
12. Flis.....	7
13. Sandkasser	7
14. Retningslinjer for trampoliner.....	8
15. Dyrehold	8
16. Vand i haven	9
17. Retningslinjer for brug af bål steder.....	9
18. Øvrige retningslinjer.....	9
19. Råd og vejledning.....	9
20. De 5 giftigste svampe.....	10
21. Giftige planter, buske og træer	11
22. Procedure for tilsyn og opfølgning på den årlige hovedinspektion	12
23. Tjekliste til dagligt eftersyn på legepladsen.....	13
24. Tjekliste til kvartalsvis eftersyn.....	13

1. Indledning

I Ringkøbing-Skjern Kommune skal legepladserne i den kommunale dagpleje og hos de private pasningsordninger indrettes og tilses således, at der er mindst mulig risiko for, at børnene kommer til skade. Børnene skal have varierede muligheder for fysiske aktiviteter og bevægelse. Udearealer er en integreret del af pædagogikken, hvor legepladsernes udformning understøtter børnenes sundhed og trivsel, læring og udvikling.

2. Lovgrundlag

Byrådet har tilsynsforpligtelsen med legepladssikkerhed ved legepladser i kommunens dagtilbud, herunder legepladser hos den kommunale dagplejer og hos den private passer.

I følge dagtilbudslovens § 5, skal der føres tilsyn med indholdet af tilbuddene og den måde, hvorpå opgaverne udføres, herunder de mål og rammer, der er fastsat efter dagtilbudslovens § 3.

Der er tre former for kontrol og vedligeholdelse af legepladser:

- Den rutinemæssige daglige kontrol.
- Et kvartalsvis detaljeret gennemsyn.
- Årlig hovedinspektion.

Ifølge Bygningsreglementet er det kommunens tekniske forvaltning (Land, By og Kultur), som foretager vurderingen af, om en legeplads er privat eller offentlig. I Ringkøbing-Skjern Kommune har legepladserne ved den kommunale dagplejer og den private passer status som private legepladser.

3. Private legepladser og standarder for tilsyn med legepladssikkerhed

Når en legeplads har status af privat legeplads kan kommunen beslutte, om legepladsen skal følge de samme krav som offentligt tilgængelige legepladser.

Private legepladser i dagplejehjem og i private pasningsordninger er underlagt standarden for privat legetøj EN71.

I Ringkøbing-Skjern Kommune tager legepladstilsyn hos dagplejere og private passere udgangspunkt i EN71 med skelen til EN1176 som er standarden for offentlige legepladsredskaber.

Dette for at sikre børnenes sikkerhed på legepladserne.

4. Udmøntning af tilsyn på legepladser

4.1 Den årlige hovedinspektion og opfølgning på tilsyn:

- Den årlige hovedinspektion af legepladserne udføres en gang om året af en certificeret inspektør fra Nordisk Legepladsinstitut.
- Inspektøren udarbejder en rapport baseret på en risikovurdering på stedet.
- Opfølgning på resultatet af den årlige hovedinspektion foretages af tilsynsførende dagplejepædagoger i samarbejde med dagplejerne og de private passere.

4.2 Den rutinemæssige daglige kontrol:

- Dagplejeren og den private passer er ansvarlige for den daglige rutinemæssige kontrol af legepladsen og skal udbedre fejl, der kan være farlige for børnene.
- Hertil anvendes en tjekliste for daglig kontrol. Jf. bilag 2.
- Dagplejeren afstemmer med sin nærmeste leder.

4.3 Et kvartalsvis detaljeret gennemsyn:

- Dagplejeren og den private passer er ansvarlig for det kvartalsvise detaljeret gennemsyn.
- Hertil anvendes en tjekliste for kvartalsvis gennemsyn. jf. bilag 3
- Dagplejeren afstemmer med sin nærmeste leder.

5. Legepladsen

Legepladsen placeres bedst, så den ikke påvirkes af forurening og støj fra trafik. Den bør ligge i læ og sydvendt, med skyggesteder, hvor børnene kan lege når der er stærk sol. Kupering af legearealet vil ofte være en fordel, da det vil muliggøre mindre faldhøjder, eksempel fra rutsjebaner og klatrestativer. Arealet bør desuden være vel drænet. Det gælder især sandkasser og andre arealer, hvor der er sand, samt under huller ved gynger og rutsjebaner.

Udearealer hvor børn opholder sig bør indhegnes, og lågen bør være selvlukkende, og bør ikke kunne åbnes af småbørn.

Legepladsen bør tilses hver morgen, så affald, skarpe fremmedlegemer (f.eks. kanyler og knuste flasker) og ekskrementer fra dyr fjernes. Giftige svampe skal fjernes dagligt, før børnene kommer ud. Det anbefales, at der løbende føres logbog i forhold til egen kontrol og tilsyn.

6. Retningslinjer for planter, buske og træer

Træer, buske, planter og urter med giftige bær og andre giftige plantedele skal undgås eller om nødvendigt fjernes, selvom træer, buske og planter på legepladsen erfaringsmæssigt kun sjældent giver anledning til forgiftning. Der er dog giftige træer og buske, som ikke må plantes på legepladsen, herunder Guldregn (*Laburnum alpinum*), Taks (*Taxus baccata*), Pebertræ (*Daphne mezereum*) og Engletrompet (*Datura suaveolens*).

Taxus baccata

Et godt sted at søge om giftige træer, buske og planter er på giftlinjen.dk under søgeordene "giftige planter".

Hvis et barn har spist giftige planter eller bær, kan du kontakte Giftlinjen på **82 12 12 12** for råd og vejledning.

7. Retningslinjer for legeredskaber

Legepladsen og legeredskaberne skal sikres, så der ikke opstår farlige situationer eller uheld. Derfor skal den daglige kontrol og tilsynet blandt andet sikre:

- At der ikke opstår farlige situationer ved fastklemning af hoved, fingre, fod, tøj eller hele kroppen.
- For at undgå at barnet kan sidde fast med hovedet, skal alle huller placeret mere end 60 cm over underlaget, hvor barnet kan komme igennem med fødderne først, ikke være imellem en frikant på 8,9x15,7 cm og Ø23 cm, og hvor barnet kan stikke hovedet ind, ikke være imellem Ø13 cm og Ø23 cm.
- At åbninger placeret mere end 100 cm over underlaget ikke må være mellem 8 mm og 25 mm.
- At sideafskærmninger er monteret på redskaber som er hævet mere end 60 cm fra jorden.
- At der er et frit faldrum på 150 cm rundt om redskaberne.
- At der ikke er skarpe eller spidse genstande, som et barn kan rive sig på eller sidde fast på.
- At legehuse har mindst to adgangsåbninger, hvis de er dybere end to meter.
- Åbningerne må ikke være under 50 cm på noget led.
- At rutsjebanens udløbsområde højst falder 10 % og skal være mindst 30 cm langt. Banens bredde skal være under 70 cm eller over 95 cm. Rutsjebanens sider skal have en højde på mindst 10 cm ved en faldhøjde på max. 120 cm.
- Metalrutsjebaner bør ikke sættes op, så de vender mod syd, da de i så tilfælde kan blive så varme af solen, at børnene bliver skoldet.
- At der ikke er defekte dele på redskaberne.
- At der ikke er råd i træværk, som kan forårsage brud.
- Endelig må trykimprægneret træ til legeredskaber kun anvendes med kvalitetsmærket NTR-A (med jordkontakt) eller NTR-AB (uden jordkontakt).

Samtlige legepladsredskaber bør jævnligt ses efter med henblik på løse skruer og bolte, brudte kæder, iturevet tovværk, hærværk, splinter, skarpe søm og andre fremmedlegemer, samt for tilsmudsning af sandkassen og af arealet i øvrigt med dyrs ekskrementer. Konstruktionernes stabilitet må også jævnligt kontrolleres, så nedslidte dele kan blive udskiftet i tide.

De fleste legepladsulykker er fortsat faldulykker, og der bør derfor være fokus på faldhøjder, og at faldunderlaget er i orden. Se Nordisk Legepladsinstituts hjemmeside ([Nordisk Legepladsinstitut](#))

8. Retningslinjer for gynger

Er de øverste ophæng/svingpunktet placeret mindre end 130 cm over jorden, gælder nedenstående:

- Der skal være et frit område på 150 cm i begge svingretninger, målt fra sædet i neutral.
- Sæder må hænges i alle højder i forhold til underlaget.

Er ophæng placeret mere end 130 cm, skal de være placeret lavere end 170 cm over jorden, og der gælder nedenstående:

- Der skal være et frit område på 300 cm i begge svingretninger, målt fra sædet i neutral.
- Der skal være 40 cm frihøjde under rede-gynger målt fra jorden i mest ugunstig stilling.
- Der skal være 35 cm frihøjde under almindelige sædegyster og dækgyster målt fra jorden.

For begge typer gynger, gælder nedenstående:

- Gynger placeres hensigtsmæssigt ude i siden, så de ikke står i vejen for løbende børn.
- Sædet må ikke utilsigtet ramme ind i de bærende stolper.
- Gyngestativer skal være fastgjorte i jorden.
- Faldunderlag må være græs, sand eller gummimåtter.
- Redegynger/sansegynger bør ikke dele fag med andre gynger.

9. Retningslinjer for gynger i træer

Træer er ikke omfattet af hverken standard EN71 legetøj eller EN1176 legepladsredskaber. Derfor anbefales, at der ikke monteres redskaber som gynger direkte i træer.

Hvis en kommunal dagpleje eller en privat pasningsordning har en gynges monteret i et træ anbefales at teste gyngerne en gang i kvartalet. Testvægten skal være mindst 69,5 Kg.

Retningslinjer for gynger kan desuden bero på en individuel sikkerhedsvurdering, som vurderes af den eksterne legepladsinspektør på det årlige sikkerhedstilsyn af legepladsen.

10. Trækonstruktioner og træmaterialer

Alle trækonstruktioner bør være lavet af høvlet træ i træsorter med lang naturlig holdbarhed, der kan vedligeholdes ved overfladebehandling med olie. Der findes en række former for naturtræ (fx eg, teak,

thuja, western red cedar – ([Miljøstyrelsens hjemmeside](#)), der kan holde lige så længe uden kemisk imprægnering. Miljøstyrelsen anbefaler generelt, at man køber svanemærkede træprodukter uden trykimprægnering fra bæredygtig skovdrift. Miljøstyrelsen har dog godkendt en række imprægneringsmidler til træmaterialer – Se www.mst.dk. Træ imprægneret med godkendte midler kan være forsynet med kvalitetskontrolmærket fra Nordisk Træbeskyttelse (NTR), DW/EN eller DW/DK. Disse standardmærker skal sikre, at imprægneringen reelt forlænger den tid, man kan anvende træet. Træværk skal være monteret med forsænkede beslag eller skruer, og redskaberne skal i øvrigt være udformet på en måde, så tøj, hætter og halstørklæder ikke hænger fast i dem.

11. El-master og jernbanesveller

Træ imprægneret med giftige kemiske stoffer som creosot og arsen, har siden 1996 været forbudt således, at disse stoffer ikke må benyttes til bl.a. legeredskaber. Naturtræ kan fx vælges som alternativ. Trækonstruktioner opført i strid med forbuddet efter 1996 skal fjernes eller udskiftes. El-master og jernbanesveller er typisk behandlet med creosot eller arsenholdige stoffer.

Hvis der forefindes træ imprægneret med creosot og arsen, opført før 1996, anbefaler Sundhedsstyrelsen det fjernet eller udskiftet.

12. Flis

Barkflis og træflis kan indeholde store mængder af organisk støv og bliver let sæde for vækst af mikroorganismer, herunder skimmelsvampe. Sundhedsstyrelsen fraråder at børn leger i barkflis og træflis, ligesom flis af de samme grunde ikke er velegnet som faldunderlag under og omkring legeredskaber, hvor der er børn i vuggestuealderen. Risikoen for, at barkflis og træflis forurenes med ekskrementer fra dyr, må anses for at være lige så stor, som det ses i sand.

13. Sandkasser

Ifølge Sundhedsstyrelsens håndbog om hygiejne og miljø i dagtilbud, anbefales følgende i forhold til sandkasser:

- Sandet efterses dagligt for fremmedlegemer, fx dyreekskrementer og cigaretskod.
- Sandkassen tildækkes med et kraftigt net, når den ikke er i brug.
- Presenning frarådes, da dannelse af kondensvand medfører, at sandet bliver vådt.
- Sandet skiftes hvert år og desuden efter behov ved forurening.
- Fremmedlegemer i sandet fjernes med handsker på og kommer – sammen med de brugte handsker – i en affaldspose, der lukkes og smides i skraldespanden. Herefter foretages håndvask og hånddesinfektion.

Link: [Sundhedsstyrelsens håndbog om hygiejne og miljø i dagtilbud](#)

Der bør kunne etableres skygge over sandkasser midt på dagen. En række dyr ynder at skrabe og lægge deres ekskrementer i sand og flis, hvorved der skabes mulighed for at overføre en række

sygdomme til børn. Hvis sandkassen ikke kan sikres effektivt imod katte, hunde og ræve, skal sandkassen overdækkes både når den ikke bruges, men også uden for dagplejens og den private pasningsordnings åbningstid. Ifølge Sundhedsstyrelsens frarådes presenning, fordi der dannes kondensvand, og fordi sandet så ligger vådt og uden lufttilgang.

14. Retningslinjer for trampoliner

Brug af hopperedskaber som trampolin, trampet og hoppepude har ført til mange alvorlige ulykker og skader hos børn. Dette hænger blandt andet sammen med, hvordan disse redskaber bliver anvendt og de 0-7-åriges fysiologiske forudsætninger. Ved brug af hopperedskaber i den kommunale dagpleje og de private pasningsordninger skal der udvises meget stor forsigtighed, og det er vigtigt, at der tages hensyn til børnenes fysiologiske forudsætninger.

Sikkerhedsstyrelsen har været med til at udarbejde fem trampolinråd, som alle dagplejere og private pasningsordninger i Ringkøbing-Skjern Kommune skal efterleve.

(www.sik.dk):

1. Hop altid kun én ad gangen
2. Brug sikkerhedsnet ¹
3. Slå aldrig saltomortaler
4. Børn under seks år skal have en voksen ved trampolinen
5. Husk at give trampolinen et sikkerhedstjek jævnligt.

For kommunale dagplejere henvises der endvidere til "Håndbog for dagplejere i Ringkøbing-Skjern Kommune"

15. Dyrehold

Kontakt mellem dyr og børn kan medføre forskellige ulemper, herunder risiko for:

- Spredning af smitsomme og parasitære sygdomme.
- Udvikling af luftvejsallergi og udløsning af allergiske symptomer (astma, høfeber) hos børn med eksisterende allergi over for de pågældende dyr.
- Ulemper for omgivelserne, herunder lugtgener og uhygiejniske forhold.

¹ Hvis trampolinen er hævet fra jorden skal der altid være et sikkerhedsnet. Hvis trampolinen flugter jorden er det ikke nødvendigt med sikkerhedsnet.

Børn med dyrehårsallergi bør undgå kontakt med de pågældende pelsbærende dyr. Det frarådes derfor, at der holdes pelsbærende dyr indendørs. Udendørs dyrehold nødvendiggør en særlig grundig rengøring indendørs, fordi allergener fra dyrene erfaringsmæssigt transporteres ind udefra.

Se side 46 vedrørende dyrehold i publikationen [Håndbog om hygiejne og miljø i dagtilbud](#).

For kommunale dagplejere henvises der endvidere til "Håndbog for dagplejere"

16. Vand i haven

Det er altid populært med vandleg, når man nyder sommeren i haven, men udvis skærpet opmærksomhed.

Det kan du gøre:

- Har du et badebassin, soppebassin, en kunstig sø eller lignende, skal du altid være opmærksom, når der er børn i nærheden.
- Afskærm eventuelt vandet med et 70 cm højt svært klatrebart hegn, eller overdæk bassinet.
- Lad ikke børn være alene ved bassinet. Selv få centimeter vand er nok til, at et barn kan drukne, hvis det falder, og ikke kan rejse sig selv op igen. Se side 32 i [Børns Sikkerhed](#).

For kommunale dagplejere henvises der endvidere til "Håndbog for dagplejere i Ringkøbing-Skjern Kommune"

17. Retningslinjer for brug af bål steder

Der må gerne benyttes bål steder til eksempelvis snobrødsbagning og lignende i dagplejen og i de private pasningsordninger. Dette under forudsætning af, at der er skærpet opmærksomhed på børnenes sikkerhed imens denne aktivitet står på.

18. Øvrige retningslinjer

Det er ikke tilladt at have haveolielamper på legepladser hos den kommunale dagplejer og hos private pasningsordninger såfremt disse er inden for rækkevidde for børnene.

19. Råd og vejledning

Få vejledning og inspiration i forhold til opsætning og vedligehold af legepladser her:

[Indretning og vedligeholdelse af legepladser](#).

I tvivlstilfælde hvor det drejer sig om legepladsredskaber eller risikovurderinger, kan Nordisk Legepladsinstitut kontaktes på tlf. 70 70 78 17 eller mail: info@nlpi.dk.

20. De 5 giftigste svampe

De fleste svampe er ugiftige, og en del er endda gode spisesvampe. Flere svampe er dog giftige og kan medføre mere eller mindre alvorlige, men forbigående symptomer. Nogle få svampe er livsfarligt giftige og skal undgås.

Læs mere om svampene på giftlinjen.dk

Grøn fluesvamp (foto: Jens H. Petersen / MycoKey)

Hvid fluesvamp (foto: Jens H. Petersen / MycoKey)

Randbæltet hjelmhat (foto: Jens H. Petersen / MycoKey)

Puklet giftslørhat (foto: Jens H. Petersen / MycoKey)

Almindelig stenmorkel (foto: Jens H. Petersen / MycoKey)

21. Giftige planter, buske og træer

Herunder billeder af planter som ikke skal være tilgængelig på legearealer, hvor børn opholder sig. Læs mere om planter, buske og træer på giftlinjen.dk

Bulmeurt

Engletrompet

Galnebær Belladonna

Høst-tidløs

Gifttyde

Høst-tidløs blomst

22. Procedure for tilsyn og opfølgning på den årlige hovedinspektion

Før den årlige hovedinspektion.

- Som udgangspunkt foretages den årlige hovedinspektion i første halvdel af året, således at de tilsynsførende dagplejepædagoger kan følge op på vurderingen på et efterfølgende pædagogiske tilsyn, som er placeret i anden halvdel af året.
- Den private passer informeres i god tid om legepladsinspektørens ankomst.
- Lederen af dagplejeren samt dagplejeren informeres i god tid inden legepladsinspektørens ankomst.

Udøvelse af den årlige hovedinspektion.

- Den certificerede legepladsinspektør foretager tilsynet sammen med den private passer eller dagplejeren.
- Der tages fotos på legepladsen.
- På stedet udarbejdes en risikovurdering, således at dagplejeren og den private passer er bekendt med vurderingen.

Opfølgning på den årlige hovedinspektion.

- Efter tilsynet udarbejder legepladsinspektøren en tilsynsrapport.
- Tilsynsrapporten gennemgås med tilsynsførende dagplejepædagog med henblik på eventuelt opfølgning og forbedring af legepladsen.
- Tilsynsførende journaliserer legepladsrapporterne.
- Tilsynsførende sender rapporten til den private passer.
- Tilsynsførende sender rapporten til dagplejeren og orienterer lederen af dagplejeren om, at rapporten er journaliseret.
- Opfølgning sker på et efterfølgende pædagogisk tilsyn, hvor tilsynsførende tilføjer opfølgende notater i tilsynsrapporterne med henblik på at eventuelle fejl på legepladsen skal være udbedret.
- Tilsynsførende journaliserer rapporterne med udfyldt dokumentation for opfølgning.
- Efterfølgende sender tilsynsførende rapporterne med opfølgning til den private passer.
- Efterfølgende sender tilsynsførende rapporterne med opfølgning til den kommunale dagplejer og orienterer lederen af dagplejere om, at rapporten med opfølgning er journaliseret.

23. Tjekliste til dagligt eftersyn på legepladsen

1. Efterse redskaberne for ødelagte, løse eller manglende komponenter. Vær ekstra opmærksom på redskaber med bevægelige dele, f.eks. nylonlove ved gyngephæng.
2. Fjern ting der kan fastbindes eller tilføjes de forskellige redskaber. (love o.a.)
3. Kontroller om der er løse eller ødelagte gelændere, rækværk, trappetrin, trin eller stiger.
4. Riv alt løst overflademateriale grundigt af for at sikre den korrekte dybde, og for at finde evt. skjulte genstande, der kan være til skade for børnene. Fjern straks sådanne genstande.
5. Kontroller at alle beton, -/jernfundamenter er dækket med stødabsorberende materiale/jord.
6. Efterse alle faldunderlag for at sikre at det stadig er blødt. Vær særlig opmærksom på områder med stor aktivitet: gynger og rutsjebaner.
7. Efterse hegn, borde, bænke, porte og skilte for skader, og udbedre om nødvendigt disse.

24. Tjekliste til kvartalsvis eftersyn

1. Gennemfør pkt. 1-7 under "daglig vedligehold".
2. Efterse alle plastdele for revner og sprækker.
3. Efterse alle metaldele for revner og skarpe kanter.
4. Efterse kæder og sjækler for slid og brud. Dele med et materialeslid på 50 % udskiftes.
5. Efterse svejseømme for brud og revner.
6. Efterse for åbninger, som tøj eller snore kan blive fanget i, særlig omkring rutsjebaner.
7. Efterse alle komponenter, der er dækket af underlaget, for slid og råd/forfald.
8. Kontrollér samtlige redskabers stabilitet og at disse sidder ordentligt fast i jorden.
9. Efterse net-samlinger for løse knuder og afdækninger.
10. Efterse fastgørelsesbeslag på alle legeredskaber.

Den reviderede udgave er godkendt af Annette Ørskov, leder af dagplejen, marts 2024.